

YHTEISKUNTAOLOJEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Yhteiskuntapolitiikka on sanana hieman kökkö ja käsitteenä epäselvä ja ”vanhanaikainen” – ja juuri siksi sopiva uuden lehden nimeksi.

Nykysuomen sanakirjan vuoden 1961 painoksessa on kaunis ja lakoninen määritelmä: ”Yhteiskuntapolitiikan tarkoituksena on järjestää yhteiskunnan oloja yhteisedun mukaisesti.” Yhteisetu toiminnan perimmäisenä tavoitteena maistuu virkistävän tuoreelta, ja siitä on hyvä jatkaa.

Lehteä ei kuitenkaan ole perustettu käsittemäärittelyä varten, vaan nimi toimii ennen kaikkea näkökulmana. YP:n varsinainen ydinalue on sosiaali- ja terveyspolitiikka, mutta se yritetään nähdä moneen suuntaan vaikuttavana osana yhteiskunnan toimintaa ja sen olojen kaikkea järjestämistä.

Tampereen yliopiston rehtorin Jorma Sipilän runsaan vuoden takainen lehtikirjoitus (Aamulehti 6.12.1996) on esimerkki tällaisesta ajattelutavasta. Sipilä korostaa, että kansakunnan menestys on ollut ja tulee myös jatkossa olemaan paitsi teollisen ja kaupallisen myös yhteiskuntapoliittisen osaamisen varassa.

Toisen maailmansodan jälkeinen Suomi oli menestystarina suunnilleen 1980-luvun puoliväliin saakka: taloudellinen kasvu oli maailman huippuluokkaa, maa saavutti huomattavan poliittisen vakauden vain kaksi sukupolvea sisällissodan jälkeen, koulutustason nousu oli huima, köyhyys kutistui maailman minimitasolle.

Menestys perustui mittaviin paitsi taloudellisiin myös sosiaalisiin investointeihin: työnteon lisäämiseen ja sosiaalisen rakenteen toimivuuden parantamiseen. Suomalaisten vuotuinen työmäärä oli 70-luvun lopulla aivan maailman kärkeä, ja massatyöttömyydestä huolimatta ansiotyön määrä on suuri vielä nykyäänkin. Taustana on pohjoismaisittainkin mittava naisten ansiotyössä käynti, jonka perustana ovat sosiaalipalvelut, erityisesti lasten päivähoido. Tuloksena on ollut paitsi työn suuri määrä myös Euroopan lähes korkein suhteellinen syntyvyys.

Valtionhallintoa on ohjannut määrätietoinen pyrkimys kansalliseen yhtenäisyyteen, mistä johtuvat ”syvien yhteiskunnallisten ristiriitojen puuttuminen, kunnollinen perus- ja ammatillinen koulutus, riittävät infrastruktuuri-investoinnit, aikataulujen pitävyys. Olemme tehokkaita kommunikoimaan, sopimaan asioista ja pitämään lupauksemme”, Sipilä kirjoittaa.

Suomen valitseman strategian tuloksena olimme vielä vuonna 1995 kuudennella sijalla YK:n rakentamassa inhimillisen kehityksen tilastossa - eli paljon korkeammalla kuin kansantuotetilastossa. Sodanjälkeinen politiikka tuotti Suomeen paljon jotakin sellaista, jota viime aikoina on alettu kuvata käsitteellä sosiaalinen pääoma, jota Jouko Kajanoja kirjoituksessaan tässä numerossa analysoi.

80-luvun puolivälin jälkeen ja erityisesti 90-luvulla kehitys kuitenkin on Suomessa kaikkien tuntemalla tavalla alkanut kulkea vinoon. Menestysuralle palaaminen edellyttää nimenomaan yhteiskuntapoliittisen osaamisen kohentamista. Relevantilla tutkimuksella on

tämän pyrkimyksen pohjaksi todellinen sosiaalinen tilaus, mutta Sipilän mielestä ”osajärjestelmien erillisuus on yksi modernin yhteiskunnan keskeisimpiä ongelmia. Nykyinen tutkimus harvoin auttaa, sillä sekin on syvästi jakautunut sektoreittain ja oppiaineittain”.

Sipilän kaipaamaa ongelmakeskeistä näkökulmaa edustaa tuoreella tavalla sellainen tutkimus, jossa yhteiskunnan koneistoja ja niiden toimintaa katsotaan ”alhaalta” käsin – ihmisten elämäntavan ja sen rakenteiden kannalta. Erinomainen ja painava esimerkki tällaisesta otteesta on tässä numerossa oleva Matti Kortteisen ja Hannu Tuomikosken työttömien selviytymistä koskevan laajan tutkimuksen tuloksia tiivistävä artikkeli. Tutkimuksessa kysyttiin, miten kansalaiset toimivat siinä pakkojen ja mahdollisuuksien kentässä, jonka olemassa oleva yhteiskuntapolitiikka osaltaan luo. Tällainen tutkimusote auttaa paikantamaan systeemin vuotokohtia ja myös huomaamaan, miten sosiaalipoliittisten toimien tarkoitukset saattavat kohteidensa arjessa kääntyä lähes vastakohdikseen.

YP:n tarkoitus on tarjota väylä tutkimustiedon tiiviiseen esittämiseen ja sitä kautta sen saamiseen paremmin hyötykäyttöön – eli avuksi yhteiskuntaolojen parempaan järjestämiseen. YP on avoin foorumi: ulkoa tulevat hyvät tekstit ovat tervetulleita ja lehti myös aktiivisesti etsii niitä.

YP:n toimitusneuvostona toimii Stakesin Tutkimuksia-sarjan toimitusneuvosto. Neuvoston jäseniä tällä hetkellä ovat Hannu Uusitalo (pj), Marko Elovainio, Irma Kiikkala, Pekka Rissanen, Pekka Sulkunen, Sirpa Taskinen ja Matti Virtanen.

YP:n osastojako muistuttaa Alkoholipoliitiikan vastaavaa – mutta eräin olennaisin muutoksin. ”Isot” tekstit on nyt jaettu kolmii: artikkeleihin, analyysihin ja avauksiin. Artikkeliosastossa julkaistavien tekstien tulee perustua vankkaan konkreettiseen tutkimukseen, joka on tuottanut uutta tietoa. Artikkelien taso kontrolloidaan referee-menettelyllä.

Analyysit-osastossa julkaistaan katsauksenomaisia käsitteellisiä, tilastollisia, sekundaari- tai case-aineistoihin perustuvia erittelyjä.

Avauksia-osastossa viritetään tutkimustietoon pohjautuvia tuoreita näkökulmia, kysymyksiä ja ideoita. Tämän numeron omassa avaus-kirjoituksessani yritän hahmottaa sellaisia teemoja, jotka mielestäni ovat YP:n julkaisualueen kannalta keskeisiä.

Ajassa liikkuu -osasto haastatteluineen, ajankohtaisine erittelyineen ja kirja-arvioineen jatkaa, samoin jatkavat verbaalivirtuosoit Kari Hotakainen ja Ilpo Tiihonen runopalstallaan, vuorotellen.

Uutena palstana aloittaa Heikki Sarmajan kääntämä ja toimittama klassikko-sarja. Sarja ei ole akateeminen koriste, vaan tulevaisuuteen tähyvää yhteiskuntapoliittista – välillä hyvinkin kauas menevää – sukututkimusta. Elämme keskellä erään aikakauden päättymistä ja uuden sumeaa alkua. Tällaisessa saumakohdassa on hyvä palata modernin kulttuurin ideologisiin esi-isiin, jotka ensimmäisinä ja tuoreeltaan asettivat ne kysymykset, joihin kapitalismi ja sosialismi sittemmin vastasivat väärin.

Sarmaja on valinnut klassikoiden teksteistä sellaisia pieniä helmiä, joiden retoriikka imee mukaansa eikä kaipa erityistä tulkintaa ja joiden hän arvelee resonoivan tuoreella ja virikkeellisellä tavalla nykypäivään. Niiden käännökset hän kehystää lyhyellä sisäänajolla kyseisen klassikon henkilöön, tuotantoon ja/tai merkitykseen. Sarjan aloittavan Bernard Mandevillen jälkeen tulossa ovat mm. Daniel Defoe, Benjamin Franklin, David Hume, Thomas Paine ja Adam Smith.

YP:n osastojaon päättää vanhaa Ryyppyjä ja kulauksia muistuttava palsta, mutta senkin nimi on lehden profiilin mukana laventunut Ajatusten Tonavaksi.